ל א מיי׳ פ״ח מהלכות גזלה הל' ז סמג עשין עג ל' ז סמג עשין (טוח"מ סי' שסז): ז ב ג מיי פ״ז מהל׳ ממרים הלכה ו סמג לאוין רכ:

מוסף רש"י

איש אתה צריך לחזור עליו. ולשחול חס יש לו בנים קודם שחתנהו לכהן, קטן שאין איש בידוע שאין לו בנים יתנהו לכהנים, ומהכת נפקח לן דקטן לחו בר חולודי הוח (ב"ק קט:). עוברה ניכר לשליש ימיה. דכחיב (בראשים לח) ויהי כמשלש חדשים (יבמות לד.). אחד אומר בשנים בחדש. הרג זה את הנפש. בחדש. הרג זה מת הנפט, ואחד מן העדים אומר בטלשה בחדש, עדותן קיימת, וב"ד היו בודקין אותן בשבע מקירות, וכיון דהשוו שניהן לומר בשלישי ליטמו שמישן מותו בשנים. או ברביעי, וכשבדקום איזה יום בחדש אמר זה בשני וזה אמר בשלישי, שניהן על יום אחד העידו, אלא שזה ידע בעיבורו של חדש, שחדש שעבר מלא והוקבע ר"ח ביום שלשים ואחד, וזה שאמר בשנים בחדש ידע בו, וזה שאמר שלשה סבור שהוקבע ביום שלשים, והואיל ויש טועין בכך, אע"פ שמלווין אנו לחלק את עדותן כדי שתתבטל, להציל את הנפש, אין בידינו כח לחלקו (פסחים יא:). בת שלש שנים ויום אחד. מד:) קים להו לרבנן דשוב ווו) קרט שא מוכן יחוב אין בתוליה מוזרין ומאו היא ראויה לביאה (דעיד נה:) אבל פחות מכאן כנותן אבע בעין ואינה ביאה (קדושין י.). מתקדשת בביאה. מדעת האנ (שם) ע"י אביה אם מסרה אביה לאחר לבא עליה לשם קדושין דהאב זכאי בבתו בקדושיה דכתיב את בתי נתתי לאיש הזה, אבל היא עלמה ואמה ואחיה כשהיא ימומה אין בה קדושי מורה אלא רבע הוא דמקון ולא הצריכוה גט אלא מיאון בעלמל (לנויל וה:). ואם בא עליה יבם קנאה. זוכה בנכסי אחיו ליורשה ילטמא לה (ודה חד:) ואם ולטמת לה (נווו נוו:) ומם ללה להוליאה מוליאה בגט (קדושין י.) וילאה ידי יבום קבלו אביה ואינה לריכה חלינה, דהא בביאת יבם תלה רחמנא, דכיון שלקחה נעשית כאשתו לכל דבר שמגרשה בגט חה הרי בא עליה, אבל פחות משלש שנים אינה ביאה ואינה נקנית לו ואם בא לגרשה בגט אינו יכול, אלא ימתין עד שתהא בת שלש שנים ויום אחד ויבעול, או עד שתביא ב' שערות ותחלון עליה משום אשת איש. אם קיבל בה אביה קדושין מזה ובא אחר עליה נהרג, לבילתה בילה (נדה מד: רנוי"ז קדוווויו י. ולנויל וה: חבע הקווש היה עלם, נהי אבל פחות מבת שלם, נהי דקדושי כסף שלה קדושין הו לחייב עליה לאחר שלש. יאן נחייב עליים לחחו שלש אבל הבא עליה בחוך שלש לא נחחייב, אע״פ שהיא אשת איש, דלאו ביאה היא לפע להם, לנמו פיתה הית (לעיל נה:). ומטמאה את בועלה. כשהיא נדה שבעת ימים כדכתיב (ויקרא טו) ותהי נדתה עליו (קדושין י.). דקי"ל (נדה לב.) מריבויא דוי"ו ואשה כי

ואמר החמנא איש. ולא כתיב ואם אין לו גואל מאי טעמא כתיב בידוע שאין דו גואדים. וא"ת דמשמע דקטן בידוע שאין לו גואלים משום דאינו מוליד וכן בפ' אין בין המודר (נדרים דף לה:) זאת תורת היולדת בין גדולה בין קטנה ופריך קטנה בת לידה היא מאי קושיא הא אמרינן לקמן בשמעתין דורות הראשונים

היו מולידין בח' שנים ויש לומר דאף ע"פ שבדורות האחרונים נתנו חכמים סימן להבאת שערות לקטנה בת י״ב שנה ויום אחד ולקטן בן י״ג שנה ויום אחד בדורות הראשונים שהיו ממהרים להביח שערות היה זמן גדלות מקודם הרבה והא דקאמר לקמן וכי עבד בללאל משכן בר י"ג שנה הוה דכתיב איש איש ממלאכתו התם רוצה להוכיח על דורות הראשונים דאפילו כי אזלת בתר דורות דהשתא לפי שלא תרצה להוכיח שנחשבים גדולים בפחות א"כ בעל כרחיך בר תליסר שנין הוה: אחר אומר בשנים בחדש. פירשתיה לעיל בפרק היו בודקין (דף מא:) ד"ה שוה: בת ג' שנים ויום אחד. פירשתי בפ׳ ארבע מיתות (לעיל נה:):

איש אלא משום דכתיב ואם דמשמע פעמים שיש לו יורשים ולהכי כתיב איש ללמדך איש הוא דאיכא לספוקי שמא יוליד בנים משנתגייר ואינך רשאי להפקיע קרן שלו ולחתו לכהן עד שחדע שאין לו

יורשים אבל קטן גר מסתמא גזל שלו שנשבע עליו ישראל לשקר לכהן הוא בידוע שחין לו גוחלים: חיש. גבי שפחה חרופה כתיב (ויקרא יט) ואיש כי ישכב את אשה שכבת זרע וגו': שלה הביחה שליש. שחם חתה זורעה אינה מלמחת: **וכי יזיד.** מדאפהיה בלשון מזיד ולה כתוב וכי ירשיע חיש למימר דרוש ביה נמי האי מזיד מבשל: בן ולא אב. לגבי בן סורר ומורה בן ולא אב וקס"ד דממעיט בן שכבר נולד לו בן דשוב אינו נעשה בן סורר ומורה ואי קטן לא מוליד ה"ד דאיצטריך למעוטי: אי נימא דאיעברא. אמיה מהאי בתר דאייתי שתי שערות ושיהה בו ט' חדשים להקיף זקן ובתוך כך נולד בן וקא ממעט קרא דאע"ג דראוי הוא לבן סורר ומורה נפטר בשביל שנולד לו בן: והא א"ר כרוספדאי. כל ימיו של בן סורר ומורה אינן אלא שלשה חדשים בלבד ואע"ג דלא הקיף זקן אינו נעשה בן סורר ומורה לחחר ג' חדשים לחחר שהביח שתי שערות והשתא לא דייק טעמא דרבי כרוספדאי מהיכא ולקמן בעינן ליה מיהו קרא לא לריך למעוטי דאפילו לא אב הוא יהא מפטר בג' חדשים: אלא לאו. כי איצטריך למעוטי כגון דאוליד מקמי ג' חדשים בתר שתי שערות ועל כרחיך איעברא ו' חדשים מקמי דאייתי ב׳ שערות ואוליד מקמי דאקיף זקן וג' חדשים נמי לא עברו עליו ושמע מינה קטן מוליד: לא לעולם דאיעבר בתר דאייתי שתי שערות וכו'. והאי דקאמר רבי ישמעאל בן ולא אב לא כשילדתו אמו כבר לבנו קא ממעט דבלאו הכי מפטר מדין בן סורר ומורה או בג' חדשים או בהקפת זקן: אלא כי אתא רב דימי. פרשה לדתנא דבי רבי ישמעאל דאתא לאשמועינן האי דרבי כרוספדאי דמי שעברו עליו ג׳ חדשים לחחר שהביח שתי שערות פטור וה"ק בן ולא הראוי להיות אב

והיינו לאחר ג' חדשים אחר שהביא

 ל) [ב"ק קט:], כ) [סוטה
יא. ע"ש], ג) גירסת רש"ל
איני והא, ד) [יבמות לו.], ב) לעיל מ. ופסחים יא:ז. ו) לעיל נה: יבמות נו: קידושין י. נדה מד:,

תורה אור השלם וְאִישׁ כִּי יִשְׁכַּב אֶת אָשָּׁה שִׁכְבַת זֶרַע וְהִוא חָפְשָׁה לֹא נִתַּן לָה בִּקּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוּמְתוּ כִּי לֹא תִּהְיֶה לֹא יוּמְתוּ כִּי לֹא תְּפָּשָׁה: ויקרא יט כ 1. וְכִי יָזִד אִישׁ עַל רֵעַהוּ 2. וְכִי יָזִד אִישׁ עַל רֵעַהוּ בערמה מעם מובחי תקחנו למות:

שמות כא יד

3. וַיָּזֶר יַעֲקֹב נְזִיד וַיָּבֹא עַשָּׁוֹ מִן הַשְּׁדֶה וְהוּא עַדָּף: בראשית כה כט עָדַף: בראשית כה כט בָּוְא. בּוֹאשׁיוֹ כּוּיְכּטּ 4. בִּי יִהְיֶה לְאִישׁ בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה אֵינֶנוּ שׁמֵעַ בְּקוֹל אָבִיו וּבְקוֹל אִמּוֹ בְּקוֹל אָבִיוֹ וּבְּקוֹל אָמּוּ וְיִּפְרוֹ אתוֹ וְלֹא יִשְׁמִע אֲלִיהֶם: דברים כא יח 5. וְשְׁפָטוּ הָעַרָה בִּין הַמָּבֶּה וּבֵין גֹאַל הַדְּם עַל הַמִּשֶׁפְטִים הָאֵלָה: וַהַּשְּׁבְּּטִים הָאַלָּה: הַבּּשְּׁבְּטִים הָאַלָּה: וְהַצִּילֹּה הָעַדָּה אֶת הָרצַח מִיד גֹאַל הַדְּם וְהַשִּׁיבּוּ אתוֹ הָעַדָּה אֶל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר נְּט שְׁמָּה ַּיְיֶּעֶׁב בְּה עֵד מוֹת הַכּּהֵן הַגְּרל אֲשֶׁר מְשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקְּרָשׁ:

במדבר לה כד-כה

גליון הש"ם

, רש"י ר"ה קנאה וכו' שיקבל אביה את גימה. עיין יבמות דף קט ע"א ברש"י ד"ה קטנה שהשיאה ובקידושין דף מג ע"ב ברש"י ד"ה היא ואביה. ובקידושין דף י ע"א חוס ב"ה ומהבל:

ואמר רחמנא איש יאיש אתה צריך לחזור עליו אם יש לו גואלין ואם לאו קטן אי אתה צריך לחזור עליו בידוע שאין לו גואלין איתיביה אביי ואיש אין לי אלא איש בן מ' שנים ויום אחד שראוי לביאה מניין ת"ל ואיש א"ל יש לו ואינו מוליד כתבואה שלא הביאה שליש דמי דבי חזקיה תנא יוכי יזיד איש איש מזיד ומזריע ואין קמן מזיד ומזריע א"ל רב מרדכי לרב אשי ימאי משמע דהאי מזיד לישנא דבשולי הוא דכתיב יויזר יעקב נזיד יוהא תנא דבי ר' ישמעאל יבן ולא אב היכי דמי אילימא דאיעבר בתר דאייתי שתי שערות ואוליד מקמי דלקיף זקן מי איכא שהות כולי האי והא א"ר כרוםפדאי יכל ימיו של בן סורר ומורה אינו אלא ג' חדשים בלבד אלא לאו דאיעבר מקמי דלייתי שתי שערות ואוליד מקמיה דלקיף זקן וש"מ

קטן מוליד לא לעולם דאיעבר בתר דאייתי שתי שערות ואוליד בתר דאקיף זקן ודקא קשיא דָרבי כרוספדאי כי אתא רב דימי אמר אמרי במְערבא בן ולא הראוי לקרותו אב גופא אמר ר' כרוספדאי א"ר שבתי כל ימיו של בן סורר ומורה אינן אלא ג' חדשים בלבד והאנן תנן משיביא שתי שערות ועד שיקיף זקן יהקיף זקן אע"ג דלא מלו ג' חדשים מלו ג' חדשים אע"ג דלא הקוף יתיב רבי יעקב מנהר פקוד קמיה דרבינא ויתיב וקאמר משמיה דרב הונא בריה דרב יהושע ש"מ מדרבי כרוספראי א"ר שבתי יולדת לשבעה אין עוברה ניכר לשליש ימיה דאי ם"ד עוברה ניכר לשליש ימיה למה לי ג' בתרי ותילתא סגיא א"ל לעולם אימא לך עוברה ניכר לשליש ימיה זיל בתר רובא אָמרוה קמיה דרב הונא בריה דרב יהושע אמר ליה ובדיני נפשות מי אזלינן בתר רובא התורה אמרה יושפטו העדה והצילו העדה ואת אמרת זיל בתר רובא אהדרוה קמיה דרבינא א"ל ובדיני נפשות לא אזלינן בתר רובא והתנן סאחד אומר בשנים בחדש ואחד אומר בג' עדותן קיימת שזה יודע בעיבורו של חדש וזה אינו יודע ואי ם"ד לא אמרינן זיל בתר רובא נימא הני דוקא קא מסהדי ואכחושי הוא דקא מכחשי אהדדי אלא לאו משום דאמרינן זיל בתר רובא ורובא דאינשי עברי דמעו בעיבורא דירחא אמר רבי ירמיה מדפתי אף אגן נמי תנינא יבת שלש שנים ויום אחד מתקדשת בביאה ואם בא עליה יבם קנאה וחייבין. עליה משום אשת איש ומטמא את בועלה לטמא משכב התחתון כעליון נישאת לכהן אוכלת בתרומה בא עליה אחד מן הפסולין פסלה מן הכהונה ואם בא עליה אחד מכל העריות האמורות בתורה מומתין עליה והיא פמורה ואמאי

שערות שראוי להיות העובר ניכר אם היה בא על האשה משהביא שתי שערות והיא מתעברת: **והא אנן חנן עד שיקיף.** אבל בג' חדשים לא מיפטר: הקיף. אשמועינן מחני' דמפטר אפי' ממהר להקיף מקמי דמלוי ורבי כרוספדאי אשמעינן מלוי אע"ג דלא הקיף ונפקא לן מדתנא דבי ר' ישמעאל בן ולא הראוי להיות אב: ש"מ. מדלא קרי ליה ראוי לקרותו אב עד ג' חדשים ש"מ אפי' אשתו היתה יולדת לשבעה אינו ניכר בפחות מג' חדשים דאי לשליש ימים ניכר בתרי ירחי ותילתא נפטר כל אדם מדין סורר ומורה דהא ראוי לקרותו אב ונפקא מינה לאשה שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונשאת ונחעברה ספק מן הראשון ספק מן האחרון אם הוכר עוברה לב' חדשים ושליש לנשואי האחרון ודאי מן הראשון דאפילו היא עתידה לילד לשבעה לאחרון לא היה ניכר לשליש ימיה: זיל בחר רובא. להכי לא מפטר כל אדם בתרי ירחי ותילתא לאחר הבאת שתי שערות דלא קרינן ביה ראוי דאזלינן בתר רוב נשים שיולדות לט' ואין עוברה ניכר בפחות מג' חדשים: והלילו העדה. לדונו לזכות ואנן מלינן למפטריה משום האי טעמא דראוי להיות אב ביולדת לז' ואת אמרת זיל בתר רובא ולא מפטר עד שראוי לקרותו אב ביולדת לע׳ כרוב נשים: בעבורו של הדש. שהיה חדש שעבר מלא ור״ח ביום ל״א חה שאמר בג׳ סבור שהחדש שעבר חסר וחשב ר"ח מיום ל׳: ואי לא אולינן בסר רובא. דאינשי דעבידי דטעו בעבורא דירחא אמאי מלרפין לסהדומייהו וקטלינן ליה להאי ניתא לא טעה אלא האי דוקא ג' אמר והאי דוקא אמר שנים ואין עדותן מכוונת ליום אחד: אף אנן נמי סנינא. דחולינן בתר רובא וקטלינן: מסקדשם בביאה. אם מסרה אביה לאחד לבא עליה לשום קדושין אבל לא מדעת עלמה דאין מעשה קטנה כלום: **קנאה.** ליורשה וליטמא לה ולצאת בגט ובלא חליצה ובלבד ° שיקבל אביה את גיטה: **וחייבין עליה משום אשת איש**. אם קבל אביה קדושיה מאיש אחד ובא עליה איש אחר: **ומטמא את בועלה. בנדתה: לטמא משרב התחחון רעליון.** כבר פירשתיו בפ' ד' מיתוח (לעיל דף נה:) שיהא תחתונו כעליונו של זב שמטמא אוכלין ומשקין אפילו לא נגע בו מפני ששכב עליו אבל פחותה מבת שלש הבא עליה בנדותה אינו כבועל נדה אלא כנוגע בנדה ואין משכבו מטמא אפילו אוכלין ומשקין אפילו נגע בו דנוגע בנדה אינו אלא ראשון לטומאה ואינו מטמא כלים ואפילו נגע וכ״ש דאינו מטמא משכב בלא נגיעה: נשאת לכהן. ע״י קדושי אביה ואמרו רבנן אין האשה אוכלת בתרומה עד שתכנם לחופה וכחובות מון זוו אם נכנסה לחופה אוכלת אבל פחותה מכן אפילו נכנסה לחופה אינה אוכלת אע"ג דגדולה כיון שנכנסה לחופה אע"פ שלא נבעלה אוכלם אלמא לאו בביאה חליא מילסא אלא בחופה מיהו ראויה לביאה בעינן וכל שאין לה ביאה אין לה חופה: בא **עליה אחד מן הפסולין.** כגון כותי חלל נתין וממזר עשאה חללה ופסלה כדאמרינן ביבמות (דף סת.) כי תהיה לאיש זר [ויקרא כב] כיון שנבעלה לפסול לה פסלה: והיא פטורה. מפני שהיא קטנה ואינה בת עונשין. קתני מיהא חייבין עליה משום אש וקס"ד חייבין מיתה קאמר ובמזיד:

פני אם מתחת מתחת להיה לי מתחת במה למנוש המתח של היה למתחת של המתחת במה במתחת המתחת בעם בפשר מה מתחת במה במתחת המתחת של המתחת במה במתחת במתחת